

GYMSEEN

editor-in-chief JURAJ CHÁBELA
senior graphic designer
PAVLÍNA PIROHOVÁ
graphic designer
TAMARA PASTUCHOVÁ

contributors
PETRA SIMONOVÁ
KATARÍNA VALÚCHOVÁ
LEONARD KOMÁREK
LUCIA SERDAHELYOVÁ
MICHAELA DOBRUCKÁ
ALŽBETA REPTOVÁ

proofreader
HANA ODOKIENKO FODOROVÁ

Dátum vydania 17.11.2021

Publikovaný obsah je súkromným názorom autora a nemusí vždy vyjadrovať názor redakcie.

Gymnázium Ladislava Novomeského, Senica

GYMSEN

číslo 7 11/2021

GYMSEN

obsah

opinion

8   **Návraty ku koreňom**

life

10   **Všetko zhrdzavie**

culture

12   **Betka's film vault**

inspired by now

14   **Uninspired since Lauryn Hill retired**

fashion

20   **Oblečenie nášeho mládí**

science

22   **Panická porucha**

letter

24   **Aint no college dropout**

analysis

32   **Taliban vs Afganistan**

bookclub

36   **René - Anasoft litera gymnazistov**

editoriál

Vratné lahve, návraty. Medzi týmito dvomi názvami som sa rozhodoval, keď som vymýšľal tému tohto čísla. *Lahve* sa stali akousi vizuálnou témou tohto čísla, či už na propagačných plagátoch, ktoré ste mohli vidieť v škole, alebo na samotnej titulnej strane, ako jednu z fotiek dvojitej expozície. No a návraty sa stali tou pravou „crème de la crème“ témou novembrového vydania.

Návraty (a s nimi aj toto číslo) pre mňa neznamenajú nejaký konzervatívny návrat k tradičným hodnotám, k niečomu, čo by malo spasiť náš svet a má len dobré vlastnosti. Naopak, skôr znamenajú návrat k niečomu, čo nie je vždy sladké a príjemné. Či už je to vaša/váš ex, hobby/šport, v ktorom ste toľkokrát vyhoreli, no stále ho milujete, alebo naozaj ten doslovný návrat na nejaké miesto, napríklad. Dúfam, že sa v tomto čísle nájdete, vcítite sa do témy alebo vás zaujmú ostatné rubriky, ktoré nie sú tak striktné naviazané na tému.

S láskou, váš starý grafik a nový editor-in-chief,

Juraj Chábela
editor-in-chief

opinion
life
culture
inspired by now

leonard komárek
petra simonová
alžbeta reptová
juraj chábela

NÁVRATY

KU

KOREŇOM

Žijeme vo zvláštnom svete, v nejednoznačnej dobe, kde skoro 8 miliárd bytostí blúdi úskaliami svojich dní, po jednej modrej planéte. Tvoríme zákony, vedecké teórie, vymýšľame matematické vzorce, politické ideológie, ľudské práva, morálne zásady a všetko sa to snažíme vmiesiť do našich životov, a chodu našej spoločnosti. Je prirodzené a správne, že sa snažíme robiť našu pospolitosť sofistikovanejšou, avšak posúvame sa milovými krokmi a človek nemá šancu si zvyknúť a prispôbiť sa. Potom sa čudujeme, že za posledné desaťročia sa nám objavuje viac a viac psychických problémov najmä u mladých ľudí a že plynutím času sa následne výrazne prehlbujú rozdiely mentálnych svetov generácií nás a našich rodičov, a prichádza k nezhodám, hádkam, netolerancii a nepochopeniu. S vytratením tolerancie a chápanosti sa náš svet štiepi a berie nám vlastnosť, vďaka ktorej rod Homo prežíva už niekoľko miliónov rokov – jednotu.

V modernom zlatom veku, ako našu dobu nazývajú niektorí odborníci, je „prehltenosť“ informáciami, často zbytočnými, viac ťarchou ako výhodou. Zotročujú nás naše intelektuálne výdobytky, strácame sa vo vlastnom svete, sme zmätení, žijeme v ilúziách, zabúdame na to, kto vlastne sme a niektorí žijú a zomierajú bez toho, aby to niekedy vedeli.

Kritika sa stala denným nástrojom každého z nás. Vieme, ako by mal žiť ten či onen človek, čo je správne a čo nie, kto je dobrý a kto zlý, no sami sa nevyznáme vo svojom vlastnom smerovaní. Všetko v dôsledku toho, že nám naša éra nedáva čas a priestor k premýšľaniu o sebe samom. Poznáme viac „mediálnu hviezdu“, ktorú deň čo deň vidáme na sociálnej sieti, či politika, ktorý je každý večer u nás doma na televíznej obrazovke. A keď už sa rozhodneme k sebapoznávaniu, lebo nás k tomu nabádajú všetky motivačné weby, tak sa začneme porovnávať so slávnymi osobnosťami, ba v tom horšom prípade ich napodobňovať. Neospravedlňuje nás to, lebo všetci pomáhame takéto spoločenstvo budovať.

Možno je to len naivita mladého človeka, napriek tomu verím, že stále je možnosť na návrat. Skúsme sa sústreďiť na hľadanie samého seba, lebo len ak poznám svoje vnútro, môžem spoznať a pochopiť svet okolo mňa.

zhrdzavie všetko

Prebúdzanie sa z letného sna. Letného akože sna. Sna, ktorý pripomína skôr drobné bludisko, neškodné, no kľukaté, dreviny a kriky vysedené ozaj zvláštne. Miestami sa zdá byť nekonečné, niekedy v ňom však momenty ubiehajú rýchlejšie „než bys řekl švec“ a ja sa nestíham čudovať. Chcem sa čudovať, rada sa čudujem. Alebo sťažovať? Bludisko je nekomfortné (Je nekomfort desivý? Áno, niekedy je.) napriek svojím drobným rozmerom. Prižmúrim jedno oko. Páči sa mi, je nádherne nepredvídateľné a jednoduché, nazvala by som ho prostým, samozrejme vo vkusnom slova zmysle. Prižmúrim druhé oko. Neznášam ho, je príliš komplikované a triviálne, nenapínavé. Ale, ak sa naozaj chcem sťažovať, tak komu? Sebe, iba sebe. Bludisko je predsa mojím dielom a som to ja, kto ho v prvom rade vytvoril a zapríčinil sled miliónov scenárov a dejov, ktoré sa v ňom odohrávajú. Pointa im samozrejme takmer vždy chýba, veď načo.

Charakteristika a vlastnosti, ktoré som sa rozhodla môjmu letnému bludisku pripísať, sú rôznorodé, nekonečné, nádherné a hlúpe. Budovala som ho pomaly a deň čo deň doň vkladala kus seba. Je mi zrakdlom, a stalo sa ním úplne neúmyselne.

Zabudla som na manuál, mapu, východiskový plán. Dookola tu kľučkujem, motám sa a strácam, mám pocit, že tu ostanem už naveky. Možno ostanem.

Nie, môj labyrint má predsa prívlastok letný. Nastane jeseň a ja sa vrátim späť – domov.

Leto skončilo. Skončili dlhé a žiarivé dni strávené medzi chladnými stenami starého domu i večery presedené na streche s výhľadom, ktorý ukludňuje a uspáva, s miskou pistácií po boku. Rozlúčila som sa s tými tichými a zároveň chaotickými dňami strávenými nastupovaním na vlaky na troch opakujúcich sa vlakových staniach. Obzerám si spolucestujúcich dufajúc, že si ku mne niektorí z nich prisadne a spýta sa ma, akú knihu čítam.

Je jeseň. Obdobie svetrov, čaju, dlhého sedenia pri krbe, sezónnej vlny nijakosti.

Opäť sa dostávame do akejsi rutiny a tá nás pomaly pohlcuje (ako každú jeseň?). Stromy hrdzavejú a pomaličky zmiznú. Občas mám pocit, že na jeseň hrdzavie všetko. Zhrdzavieme.

betka's film vault

My Own Private Idaho

/1991 USA Gus Van Sant/

Film inšpirovaný hrou Williama Shakespeara, veľmi reálne ukazuje problémy Mika (River Phoenix), mladého muža bez skutočného domova, ktorý trpí narkolepsiou... Prostitúcia, drogy, láska, choroba, a hlavne túžba nájsť svoju matku, na ktorú si len (ťažko? matne?) spomína počas epizód svojej poruchy mu strpčujú, ale zároveň aj osladzujú život. Práve pri hľadaní jeho matky mu robí spoločnosť Scotty (Keanu Reeves), zbohatnutý, rozmaznaný syn starostu, ktorý si užíva dni, kým po otcovi zdedí majetok. Podľa slov Mikovho brata a indícií, ktoré mu matka zanechala, sa z Portlandu cez Idaho dostanú so Scottym až do Talianka, kde ich privíta poloprázdna farma, na ktorej sa mala nachádzať jeho matka. A odtiaľ už to je len sklamanie a zlomené srdcia... Určite na vás zapôsobí výbornými hereckými výkonmi a nejasnými koncami.

@imdb

©netflix

Midnight In Paris (Polnoc v Paríži)

/2011 Woody Allen/

Tento film zobrazuje Paríž z pohľadu amerického spisovateľa, ktorý je v meste lásky na dovolenke so snúbenicou a jej rodičmi, aby dopísal dlho rozpísaný román. Prelína sa tu prítomnosť a minulosť, realita a fantázia... Pri ceste do minulosti sa hlavná postava stretáva s rôznymi umelcami a významnými osobnosťami, ktoré pôsobili v Paríži v dvadsiatych rokoch minulého storočia. Nájde medzi nimi aj svoje spisovateľské vzory, ktoré mu môžu pomôcť pri dokončení jeho diela. No musí sa rozhodnúť, či dá prednosť zdravému rozumu a snúbenici, alebo sa bude každý deň o polnoci vracieť do minulosti k ľuďom, medzi ktorých zapadol aj napriek tomu, že mu jeho nastávajúca neverí a nezdieľa s ním jeho nadšenie...

Kanye West síce v jeho skladbe „No More Parties In LA“ hovorí, že bol uninspired odkedy Lauryn Hill retired, my sme však ostali inspired, even after Lukáš Ludva retired.

Moonrise Kingdom/Wes Anderson/2012 /

S premiérou The French Dispatch od Wesa Andersona, vám chceme dať do pozornosti jeho predošlý film z roku 2012. Sleduje príbeh mladého skauta Sama a jeho lásky Suzy, ktorí sú na úteku od svojich problémov. Film je natočený v signature štýle Wesa Andersona, krásne farby, vycentrované a presné kompozície. Môžete očakávať bežnú zostavu hercov, ktorú Wes vo svojich filmoch obsadzuje (Bill Murray, Edward Norton), ale prekvapí vás napríklad Bruce Willis. Moonrise Kingdom je dostupný na Netfixe aj v českom dabingu.

Only For Dolphins - Action Bronson /2020/

BamBam, Mr. Baklava alebo jednoducho Action Bronson a jeho najnovší album „Only For Dolphins“ je perfektným opisom Actiona samotného. Je chaotický, charizmatický a vtipný. Aj keď by som tomuto projektu, za jeho miestami nedorobené a textúrované beat,nálepku album nedal, tak ho určite odporúčam všetkým, ktorý by chceli začať pána Baklavu počúvať. Alebo si chcú len pripomenúť letnú dovolenku.

LANA DEL REY BLUE BANISTERS

Blue Banisters – Lana Del Rey /2021/

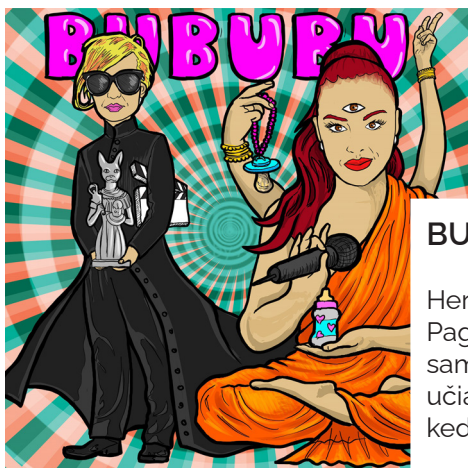
Sychravé dni a spomienka na leto. Dotyky poľných kvetov, jemný vánok, nežný úsmev. Klavírne balady, do rytmov ktorých je takmer nemožné nezačať sa vlniť. Sú precitene, dôsledné, lyricky pôsobia ako sveter – bezpečne a hrejivo. Láskyplne.

Tak znie ôsmy štúdiový album Lany Del Rey. Jej druhý tohtoročný album je o niečo komplexnejší ako Chemtrails Over The Country Club (2021) a rovnako prináša náhľad do speváčkinej osobnej spirituálnej cesty, vnútorného rastu. Opisuje seba z tristošesťdesiat stupňovej perspektívy, spieva o láskach i neláskach, je láskyplná a nespútaná.

@knizna.somelierka

Nakoľko náš bookclub si prečítate trikrát, možno štyrikrát za rok, rozhodol som sa vám predstaviť Mišku a jej Instagram, kde veľmi ľudským, príjemným a prístupným spôsobom recenzuje a odporúča knihy, časopisy a občas nejaké noviny. So správnou dávkou analógových fotiek je toto presne ten book review účet, ktorý som hľadal a možno aj vy.

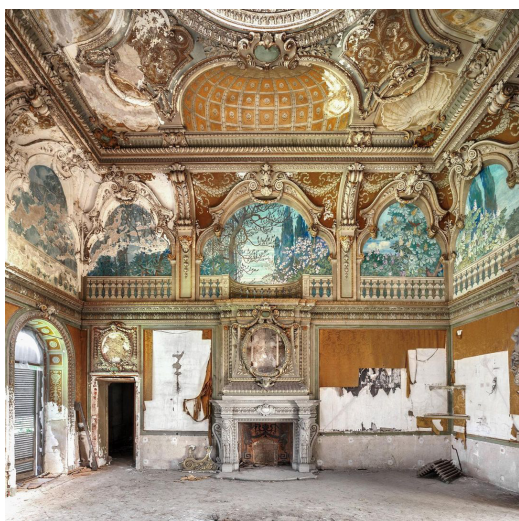
BUBUBU

Herecké duo zo žilinského divadla Barbora Švidraňová a Iveta Pagáčová nezáväzne debatujú o témach medzi nebom a zemou, samozrejme s riadnou dávkou humoru. Prezývajú sa „ezodrby“ a učia sa prijať neprijateľné. Veci berú s nadhľadom, avšak sledujú, kedy je Merkúr v retrográde a Mesiac v splne.

@inkquietude

Mirna Pavlovic je umelkyňa – fotografka, ktorá hľadá krásu tam, kde ostatní chodiť prestali. Na profile @inkquietude sa venuje fotografii opustených starých priestorov – vil, zámkov, nádvori – ktoré čo-to už vryté do svojich stien majú. Pohľad na tieto fotky vyvoláva hrejivý melancholický pocit.

F*ck that's Delicious /Action Bronson/2016 - súčasnosť/

Ďalší, tentokrát pravidelne vychádzajúci, projekt od Actiona Bronsona, je jeho dokumentárna show o jedle. Či už pizza z Brooklynu, balaklava z Albánska, alebo víno z Francúzska, táto show to má všetko. Vydávaná na YouTube kanále Munchies od spoločnosti Viceland, táto show nie je len o varení, ale aj o kultúre. Moderátorská zostava Actiona a jeho kamarátov sa postará o to, že sa pri pozeraní nebudete nudiť, no práve naopak, ich priateľský prístup vás iste pobaví. Určite siahnite po tejto show, ak už máte plné zuby „Moja mama varí lepšie ako tvoja“.

Corridor Digital – VFX artists react

Corridor Digital je mladá americká firma zaoberajúca sa vizuálnymi efektami. Mnohé z nich pridávajú na svoj youtube kanál, ale podieľajú sa aj na väčších projektoch. Medzi ich najzaujímavejšiu tvorbu patrí séria VFX artists react, kde rozoberajú slávne vizuálne efekty, počítačové alebo praktické. Novšie epizódy sa tiež tešia hosťom priamo z Hollywoodu, ako napríklad režisér a herec Seth Rogen.

Vanilla

@thevanillaissue

Ak milujete módu, nadchýňajú vás módné úlety, výrazné farby, a tvary, alebo sa iba radi kocháte a necharakterizovali by ste sa ako minimalista, v tom prípade budete určite zbožňovať @thevanillaissue, zbierku plnú absurdnej módy (často) mladých začínajúcich umelcov.

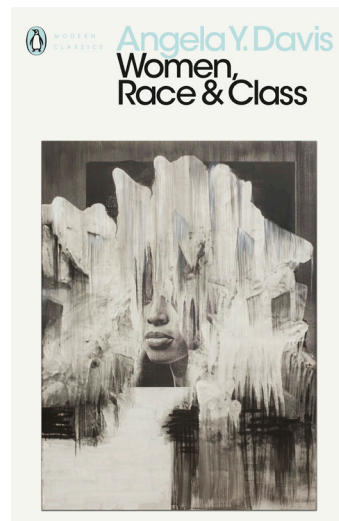

The Jane Goodall Hopecast

Podcast aktivistky a významnej primatologičky, Jane Goodall, je inšpiratívnym miestom pre všetkých. Rozpráva o potrebnej kreativite a nádeji u mladej generácie, zážitkoch z osobného i profesionálneho života, ktoré idú ruka v ruku. So zaujímavými hosťami z rôznych odvetví rieši i témy ako klimatická zmena či ochrana ohrozených druhov zvierat.

Women, Race and Class - Angela Y. Davis /1981/

Angela Davis, americká aktivistka, feministka a filozofka, v tejto „Penguin Modern Classics“ knihe píše a prináša nový pohľad na feministický boj. Angela tematizuje a do logickej súvislosti dáva historické okolnosti, ktorým, v 19. a na začiatku 20. storočia, čelili ženy, černosi, ale napríklad aj prisťahovalci. Rozoberá tiež históriu a prominentné osobnosti a organizácie amerického feministického hnutia. Je to zaujímavý, náučný a veľmi prínosný pohľad do všetkých dogiem a predsudkov, ktoré si dnes so sebou nesieme a určite ho považujem za jeden zo základných textov feministickej literatúry.

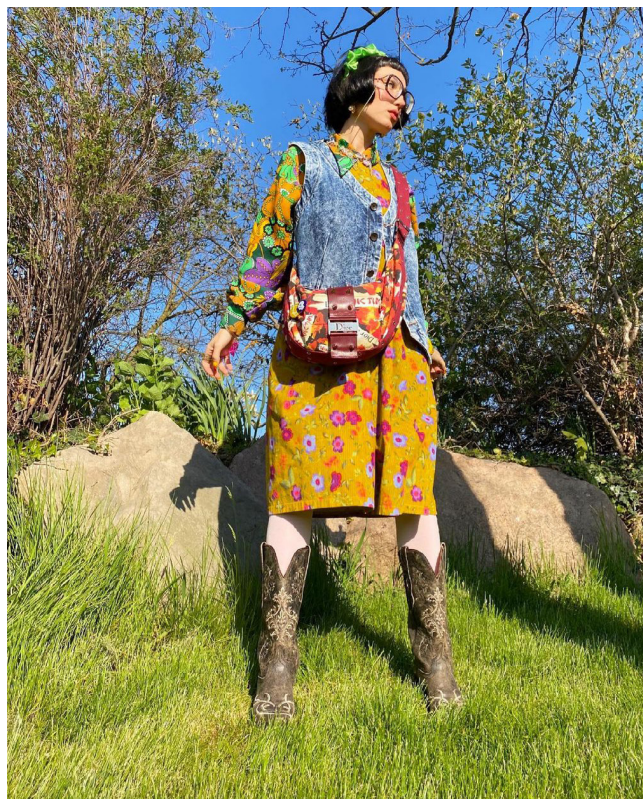

lucia serdahelyová
michaela dobrucká
ex-gympláci
katarína valúchová

oblečenie nášho mláďi

@saracamposarcone

@saracamposarcone

Trendy. Vymyslené pravidlá pre oblasť života, v ktorej by pravidlá byť nemali. Sú tu chvíľu, začnú byť mainstreamom, nudné, prípadne nenávidené a sú nahradené niečím novým. Znovu a znovu. Je to zakliaty kolobeh niečoho pomyselného, nepotrebného, ale pritom vás nepustia, lebo sú všade.

Otvoríte instagram a vyletia na vás celebrity, reklamy, nové módné vychytávky, videá plné desiatok outfitov, hauly za stovky eur a čo som dnes mal na sebe. Počkať, veď toto poznám. Áno, je to kombinácia kúskov, ktoré by ste si poľahky obliekli pred 30 – 40 rokmi. Samozrejme je toho teraz viac a máme toľko možností sa obliekať v nespočetne veľa rôznych štýloch, ale práve to človeka prinúti, aby sa zamyslel. Prečo existujú takéto fenomény? Prečo máme potrebu nasledovať iných ľudí a ich štýly? Prečo vie byť kus oblečenia istý čas taký populárny a potom spadnúť do hĺbin zabudnutia? Ale asi to tak vždy bolo.

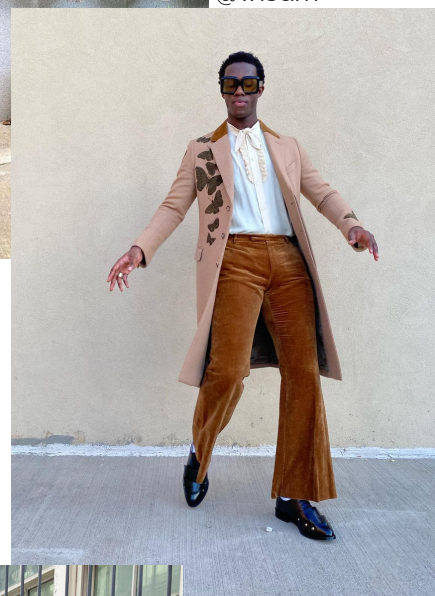
@edgyalbert

Trendy sa vracajú v istých okruhoch a väčšinou sa nikdy úplne nestratia. Dnes na ulici, na internete či sociálnych sieťach vidíte plátenné vesty, široké „gate“ s nízkym páskom a farebné korálky, či košele s veľkými svetrami a kožené topánky s platformou. Znie to povedome? Veď to isté mohli naši rodičia, aj starí rodičia nosiť, keď boli v našom veku. Priznám sa, aj ja som bola za posledný polrok dolovať v maminej skrini veci aspoň 3-krát a ona sa vždy len smiala ako „toto nosievala na vysokej“ a ako sa to nejakým zázrakom zase vrátilo do kategórie „aktuálne moderné“. Tolké články a tutoriály ako si postaviť nadčasový šatník a pritom stačí počkať niekoľko rokov a vidíte veci predtým považované za „out“ ako nový hit sezóny. No nie je vtipný pocit mať trojgeneračné nohavice, za ktoré by ste donedávna dostali akurát tak výsmech a fast fashion obchody ich teraz predávajú za dvojnásobnú cenu v tragickej kvalite? Je to na hlavu. Tolko odpadu z oblečenia, čo vyšlo po chvíli z módy, aj keď sa pravdepodobne táto nezmyselná sranda do 20 rokov znovu vráti.

Samozrejme, sú tu ľudia, ktorí tento problém zobrali do svojich rúk a v móde si idú svoje, aj so súčasnými trendmi, no s hlasnou individualitou a robia to udržateľne aj štýlovo. Napríklad Wisdom Kaye @wisdm na instagrame, známy pre modeling a špičkový zmysel pre štýl, Albert Muzquiz @edgyalbert, menej extravagantný, no nadčasový, jednoduchý a čistý, Sara Camposarcone @saracamposarcone, sympatická maximalistka s očarujúcimi kúskami z udržateľných zdrojov, a mnoho ďalších. Od lockdownu narastá aj popularita mnohých ekologicky založených obchodov, malých podnikov. A tisícky ľudí si oblečenie začali vyrábať sami. Od háčkovania, po výlety do sekáčov. Myslím, že ľudia si začínajú uvedomovať dôležitosť ekologického nakupovania a obliekania sa. Dúfam, že v budúcnosti takto pomôžeme životnému prostrediu bojovať s tým, čo si kvôli módnemu priemyslu vytrpelo a vrátíme sa tak k tradíciám a nádherným remeslám, ktoré boli aj kvôli tomuto takmer zabudnuté.

@wisdm

@wisdm

panická porucha

„Úzkosť je tak silná psychická bolesť, až má fyzické prejavy.“ Fredrik Backman

Panická porucha sa radí medzi psychické úzkostné poruchy, pre ktoré je charakteristická prítomnosť nadmerného, nepríjemného a opakujúceho sa pocitu úzkosti, a pri ktorých nedochádza k hrubému narušeniu osobnosti a poruche vnímania reality. Dost často býva v spojení s rôznymi inými ochoreniami a komplikáciami. Najčastejšie sa prejavuje takzvanými panickými atakmi, ktoré sa na rozdiel od fóbie neviažu na žiadnu konkrétnu situáciu a nedajú sa predvídať.

Príznaky panickej poruchy:

- búšenie srdca,
- potenie,
- tras alebo chvenie,
- bolesť alebo tlak na hrudi,
- pocit nedostatku dychu,
- pocit dusenia,
- žalúdočná nevoľnosť,
- návaly tepla alebo zimy,
- pocit závratu alebo mdloby,
- brnenie,
- strach zo smrti,
- pocit neskutočnosti alebo pocit zbláznenia sa,
- pocit straty kontroly.

Panický atak sa veľakrát označuje ako „bludný kruh“. Začne náhle spôsobujúc intenzívny strach, často zo smrti, zo straty sebaovládania alebo zo zošalenia, čoho následkom dochádza k mnohým vegetatívnym či psychickým prejavom tejto poruchy. Zlá interpretácia príznakov spôsobuje stres, hyperventiláciu, pocity na omdlenie a následné zosilnenie pôvodnej reakcie.

Čo je presne príčinou ochorenia, nie je úplne známe. Pravdepodobne ide o súhru fyzických a psychologických faktorov. Poruchu môže spôsobiť napríklad traumatizujúca udalosť.

Určitú úlohu hrá aj genetika a ak máte v rodine niekoho s panickou poruchou, zvyšuje to šancu, že sa vyvinie aj u vás. K ďalším príčinám vzniku panickej poruchy patrí:

- nerovnováha určitých látok v mozgu,
- zvýšená citlivosť na oxid uhličitý,
- tendencia vyvodzovať katastrofické scenáre z maličkostí.

Čo treba robiť, ak dostanem panický atak?
Zapamätajte si týchto 6 rád:

- ostaňte na mieste, hlavne pri šoférovaní (riadiť auto počas ataku je nebezpečné).
- skúste si navodiť upokojujúce myšlienky, sústredte sa na niečo neškodné okolo seba.
- zhlboka a pomaly dýchajte.
- pripomínajte si, že atak nie je nič nebezpečné, veď o chvíľu pominie.
- naučte sa relaxovať, začnite cvičiť.
- dbajte o vyváženú stravu.

Každý, kto žije s úzkosťami, depresiami a panickými atakmi vie, aká hrozná vec to je. Pre bežného človeka, ktorý to nikdy nezažil, to môže znieť smiešne a nepochopiteľne. Panická porucha nie je život ohrozujúca a väčšine pacientov sa podarí sociálne adaptovať. Napriek tomu, že sa človek nemusí ničoho báť, strach a úzkosť z očakávania, že sa stane niečo zlé, je častý. Silnejšie záchvaty môžu pripomínať infarkt.

Liečba je u každého individuálna. No určite treba vyhľadať odbornú pomoc. Kombinácia antidepresív a psychoterapie môže pomôcť zvládať bežný život a naučiť pacienta pracovať s panickými myšlienkami v prípade ataku.

Ako sa mám správať k človeku s panickou poruchou?

Človek s panickou poruchou je úplne rovnaký ako každý iný. Dokonca ani pri ataku na ňom nemusí byť nič vidieť. Ja vždy vravím, aby sa ku mne ľudia správali ako ku kamarátke s alergiou na laktózu – úplne normálne. Pri záchvate stačí podať lieky, vodu alebo čokolievku, o čo dotýčný poprosí.

S panickou poruchou sa pacient musí naučiť žiť a fungovať. Nesmie sa ľutovať, ani sa chorobe poddať. Pretože potom dochádza k vyhubému správaniu a človek sa dostáva do stavu „bez života“.

Ak trpíte panickou poruchou, nesmiete sa tejto nepeknej chorobe poddať. Treba si uvedomiť, že máte celý život pred sebou a nenechať si ho zobrať. Moja rada znie: Postavte sa na nohy a bojujte. Pretože, aj keď to bolí, a veľmi, stojí to za to. A raz budete na seba pyšní. Pozriete sa do zrkadla s pocitom, že ste to zvládli. Že to najhoršie máte za sebou. Pretože, ak ste sa postavili psychickej chorobe, ťažšia prekážka v živote už nebude. Naučte sa žiť ruka v ruku s touto chorobou a skúste z nej vyťažiť to dobré, a to zlé nechajte za sebou. Možno to bude znieť neuveriteľne, ale toto ochorenie má pre mňa aj svoje pozitíva. Nikdy v živote som nebola silnejšia. A nezabudnite. NIKDY NIE STE SAMI, vždy je tu niekto, komu sa môžete zdôveriť.

Berúc do úvahy tému novembrového čísla sme sa rozhodli vrátiť k našim ex-gymplákovi a opýtať sa ich pár otázok o ich vysokoškolskom štúdiu, ktoré snád mladším ročníkom pomôžu začať svoj výber seminárov alebo vysokej školy.

ain't no college dropout

Martina Sabová

FAKULTA MATEMATIKY,
FYZIKY A INFORMATIKY
Univerzita Komenského
v Bratislave

Kde študuješ? Aký odbor, na akej fakulte?

Študujem druhý ročník bakalárskeho štúdia na Univerzite Komenského v Bratislave, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky (FMFI UK), odbor fyzika.

Aké si mala semináre na gymnáziu?

Na gymnáziu som mala semináre matematika a fyzika a v oktáve ešte matematické algoritmy v programovaní.

Postačili ti na prijímačky, alebo si sa musel nejako navyše pripravovať?

Prijímačky som nerobila. Prijali ma, lebo som bola úspešný riešiteľ fyzikálnej olympiády. Ale aj keby som nerobila fyzikálnu olympiádu, prijali by ma na základe známok zo strednej školy, tuším stačilo mať aj dvojku z matematiky a fyziky. Povedala by som, že nie je také ťažké sa na FMFI dostať, skôr je ťažšie sa tam udržať. Čo môžem zhodnotiť je užitočnosť mojich seminárov k samotnému štúdiu. Seminár z fyziky bol taký základný prehľad fyziky, všetky oblasti, ktoré máme teraz podrobnejšie, sa na ňom spomenuli. Pozitívom bolo aj

to, že sme merali praktické úlohy a robili rôzne malé experimenty, lebo mám spolužiakov, ktorí nič také na strednej škole nerobili.

Seminár z matematiky nebol pre mňa vôbec užitočný, ale to bude tým, že na normálnych hodinách matematiky sme robili aj veci navyše a všeobecne boli zaujímavejšie a užitočnejšie. Na seminári by sa mali prebrať základy derivácií a integrálov, ale derivácie som sa naučila rok až dva predtým na fyzikálnu olympiádu a integrály sme na seminári ani nerobili, keďže sme od marca boli doma online. A aj tak som sa s integrálmi stretla inde už predtým. Všeobecne je to o tom, kto učí ten seminár (alebo normálnu matematiku), či naučí len to, čo sa musí (ak sa to stihne), alebo aj niečo navyše, čo sa potom zide na vysokej škole.

Matematické algoritmy v programovaní boli úžasné a naučili ma veľa. Prakticky všetko, čo sa teraz učíme na predmete Základy programovania, už viem z tohto seminára, dokonca som sa na ňom naučila ešte viac.

Si spokojná so školou?

So školou (fakultou) som úplne spokojná. Nemáme síce najmodernejšie

priestory a vybavenie (nájdu sa tu ešte záchody so splachovaním na šnúrkou), ale učitelia sú úžasní, čo podľa mňa aspoň z polovice ovplyvňuje kvalitu školy. Zatiaľ všetci učitelia, ktorí ma učili, vysvetľovali učivo zrozumiteľne a bolo zrejmé, že vedia, o čom rozprávajú, vždy boli ochotní odpovedať na otázky. Okrem toho veľká väčšina kde-tu povie nejakú zábavnú poznámku, čo hneď oživí prednášku.

A hlavne ma bavia všetky predmety, ktoré mám (až na pár konkrétnych vecí, napríklad dôkazy na matematike...).

Čo by si povedala ľuďom, ktorí chcú ísť na tvoju školu?

Ak vás zaujíma fyzika, určite zväzťte FMFI. Len sa pripravte na to, že prvý ročník budete mať viac (oveľa viac) matematiky než fyziky. A často matematiky, ktorá vám príde v tom momente úplne zbytočná a od vecí. Ale postupne sa to rozbehne a fyziky (teda toho zaujímavého) bude pribú-

dať a zrazu sa budú hodiť aj tie ortogonálne matice z algebry z prvého ročníka. Veľa vecí, ktoré na strednej spadli z neba, sa odvodí a všeobecne začne fyzika dávať väčší zmysel.

Ak sa zaujímate o matematiku alebo informatiku, tak to neviem úplne zhodnotiť, keďže s týmito oblasťami som neprišla veľmi do kontaktu.

A čo študentský život v meste?

To úprimne neviem veľmi zhodnotiť, keďže prakticky chodím do školy len niečo cez mesiac (minulý rok sme boli doma online). Taktiež som introvert a trvá mi dlhšie, kým nadvižem priateľstvá s novými ľuďmi. Tiež som začala chodiť na judo dvakrát do týždňa, takže spolu s domácimi úlohami nezostáva veľa času na nejaký študentský život. Ale keď niekto chce, určite si nájde čas na spoločenské vyžitie.

Aké ponúka škola mimoškolské aktivity?

Neviem presne, čo všetko sa berie ako mimoškolská aktivita, ale ja to budem brať ako hocičo, čo nesúvisí s fyzikou alebo matematikou.

Katedra telesnej výchovy ponúka v zime aj lete športové kurzy. Každý semester si môžeme zapísať telesnú výchovu, vždy na začiatku semestra si vyberieme, aký šport chceme (futbal, volejbal, jóga, lezenie, posilňovanie, ...).

Tiež na univerzite fungujú rôzne spolky, ale v tom, úprimne, nemám vôbec prehľad. Ale na internete človek ľahko nájde informácie aj o iných aktivitách.

Lucia Kollárová

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Kde študuješ?

Práve som ukončila bakalársky stupeň štúdia v odbore Marketingová komunikácia. Študujem na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Zameranie na marketingovú komunikáciu, čo „v preklade“ znamená, že sa človek učí primárne reklamnému remeslu a kreatívnej propagácii čohokoľvek na svete. Je možné v štúdiu pokračovať aj na magisterskom stupni, kde momentálne som. (Je to už veru veľmi dávno, čo som opustila brány nášho gymnázia.)

Aké si mala semináre na gymnáziu?

So mnou to bolo trochu komplikovanejšie, pretože som maturovala z iných predmetov, než z tých, ktoré som mala ako semináre. V treťom ročníku som si vybrala kombináciu spoločensko-vedný seminár a dejepis, pretože sa, žiaľ, neotvoril seminár umenie a kultúra, ktorý bol mojím vysnívaným. Tak som navštevovala tieto dva, v štvrtom ročníku som si pridala k nim hospodársku geografiu

a popritom, pod vedením pani profesorky Vícenovej, ktorú týmto moc zdravím(!), som sa pripravovala na maturitu z umenia a kultúry namiesto dejepisu. Bola to pre mňa tá najlepšia maturitná skúška, pretože som hovorila o veciach, ku ktorým som mala veľmi blízko a veľa z toho som už vedela tak nejako prirodzene.

Výber seminárov bol v prvom rade o tom, o čo sa najviac zaujímam a v čom mám aspoň nejaké predpoklady na úspech, haha. Na moju vysokú školu sa robili všeobecné Scio testy a potom talentové skúšky, čiže veľmi nezáležalo, aké semináre budem navštevovať. Nie je tomu tak vždy, čiže som si vážila možnosť takého slobodného výberu.

Postačili ti na prijímačky, alebo si sa musela nejako navyše pripravovať?

Keďže som robila Scio testy, konkrétne verziu Všeobecné predpoklady a potom talentové skúšky, moje semináre nemali s tým „osnovovo“

veľa spoločného. Na Scio testy som sa pripravovala, spravila som si zo pár skúšobných testov. To, čo mi najviac pomohlo, bol prípravný kurz na prijímacie skúšky, „talentovky“, ktorý organizovala Katedra marketingovej komunikácie, moja súčasná škola. Cenovo to bolo maximálne zvládnuiteľné, stál okolo 30€. Prešli sme si tam modelovými prijímačkami, dali nám spätnú väzbu na našu prácu a povedali nám rôzne „pikošky“, na čo si dávať pozor, čo nezabudnúť dať do plagátu, ktorý bol ako zadanie, a tiež nám hovorili aj o škole. Väčšina z tých, ktorí boli na kurze, bola aj prijatá. Nechcem tým povedať, že bez kurzu vás nevezmú, to určite vezmú, len ide o každý jeden bod a je dobré vedieť, na čo sa sústrediť a čo hodnotia.

Si spokojná so školou?

Som spokojná, najmä čo sa týka ľudí a mojich spolužiakov. Stretli sme sa naozaj skvelý ročník, ktorý je šikovný a motivujeme sa medzi sebou. Počas prestávok medzi hodinami a aj na prednáškach si hovoríme naše pracovné skúsenosti z odboru, po-

súvame si pracovné ponuky, dávame odporúčania, ak vieme, že agentúra či klient niekoho hľadá. Všetkým by som priala takých spolužiakov. Všetci sa ľúbime a rešpektujeme ako kolektív, aj keď sme samozrejme rozdielni. A to je to podstatné, za to si každého jedného vážim. Učitelia sú veľmi milí ľudia, radi pomôžu, poradia najviac, ako vedia. Dokonca posúvajú ďalej aj pracovné kontakty, čo je vždy krásne gesto. Minusom je, že o najnovších trendoch z marketingovej komunikácie sa nie vždy dozvieme. Avšak lepší sa to najmä doktoradmi, ktorí majú popri škole stále kontakt s praxou. Je však super, keď si študent nájde stáž, pokojne už aj od prvého ročníka, a Bratislava je na to skvelé miesto. Stáž a učenie kreativity na škole vám dá dobre vyladený kokteil, ktorý z vás spraví skvelého a chceného budúceho zamestnanca alebo aj freelancera. Na škole podporujú stážovanie aj počas semestra cez program Erasmus+, stáž, na ktorej som momentálne aj ja v Prahe a veľmi si to užívam. Uplatňujem tak poznatky zo školy a učím sa novým vďaka reálnej praxi.

Čo by si povedala ľuďom, ktorí chcú ísť na tvoju školu?

Povedala by som, že ponúka veľa dobrého, ale nie je úplne dokonalá, asi ako každá škola. Je super spýtať sa študentov z vyšších ročníkov, ako ju vnímajú oni, pretože sú veci, ktoré vám učitelia nepovedia, lebo ich možno ani tak nevnímajú. Môže sa totiž stať, že budete očakávať od štúdia niečo, čo nakoniec ani nepríde. Štúdium je najmä o kreativite, rôznych zadaniach a projektoch, takže žiadna matematika či takéto predmety tam nenájdete. Máme zopár predmetov, ktoré sú mimo náš odbor, ako základy filozofie, žurnalistické žánre, dejiny umenia, ale mne osobne to veľmi nevedí, pretože to pomáha držať si stále nejaký všeobecný prehľad a „ánung“. Niektorí však môžu hovoriť, že to zbytočne odvádza pozornosť od toho, čo sme si vybrali primárne študovať. Myslím si, že je na každom z nás, čo si chce zo školy vziať a koľko času do nej investovať.

Ja určite neľutujem svoj výber školy, pretože v rámci Slovenska sa síce tento odbor dá študovať aj v Trnave a v Nitre, ale za mňa, čo sa týka využitia, ale aj pracovných ponúk či nejakého centra diania, bola Bratislava určite jasnou voľbou. Predsa len je to hlavné mesto, väčšina reklamných agentúr tam má sídlo a sú tam aj zaujímaví klienti z rôznych sfér, pre ktorých môžete pracovať. Samozrejme, boli a sú obdobia, keď ma hnevá nevyužitý potenciál školy a rôzne iné veci, ale miesto hnevania a kritizovania je potrebné využiť túto energiu práve na zmenu k lepšiemu, ak už nie pre vás, tak pre tých, čo prídu potom. Keby som to mala porovnať so zahraničím, nemá to takú dynamiku, aktuálnosť a dravosť. Aj v susednom Česku je možné študovať marketingovú komunikáciu napríklad v Prahe a v Zlíne. Moja spolužiačka a skvelá kamarátka zvykla hovoriť: „Zlín, to nie je iná liga, ale iný šport.“ Nemôžeme porovnávať dve úplne iné veci, pretože to nemá žiadnu reálnu a objektívnu výpovednú hodnotu. Každá škola ponúka iné benefity, má úplne inú „klímu“. Moja škola je skvelá v jej rodinnej atmosfére, keďže je v kaž-

dom ročníku maximálne 30 ľudí, sídli na Štúrovej ulici a priestory školy vyzierajú, ako keby ste chodili do staromestského bytu, sme v blízkom kontakte s reklamnými agentúrami, ktoré nám zvyknú dávať zadania na semester a je tam kopa naozaj šikovných študentov a úspešných absolventov.

A čo študentský život v meste?

Ako som spomínala, Bratislava je v tomto skvelé miesto. Máte tam rôzne miesta, akcie a aktivity, ktorým sa dá venovať. Kultúra, šport, koncerty, párty, gastro a aj kaviarenski povalači, ako som ja, si prídu na svoje. Ja som osobne nikdy nebývala na internátoch, ale vieme si všetci predstaviť, aký študentský život sa vedie tam. Nie je to všetko ružové, ale má to svoje jedinečné čaro a s partiou dobrých ľudí to musí byť super. O Mlynskej doline sa hovorí, že je to také malé študentské mesto v meste, takže kúsok pravdy na tom určite bude! Síce som po troch rokoch vymenila vzduch na nejaký čas za ten pražský, ale Bratislava bola ku mne vždy láskavá. Prežila som tam krásne roky a vždy sa tam budem rada vracieť.

Aké ponúka škola mimoškolské aktivity?

Úprimne, bez mučenia musím povedať, že v tomto taký veľký prehľad nemám. Mojou najväčšou mimoškolskou aktivitou bol život sám, stretávanie sa s ľuďmi, brigáda, kino, výstavy, koncerty a podobne. Využila som to, čo ponúkalo mesto a nie tak úplne škola. Viem, že škola má rôzne spolky, má ponuku športových aktivít, najmä v areáli Mlynská dolina. Jeden semester som písala pre školský časopis „Pod čiarou“, ktorý viedla skvelá vyučujúca. Škola ponúka rôzne prednášky so zaujímavými hosťami, usporadúva akcie a aj v rámci katedry či odboru sa dejú rôzne veci. Bohužiaľ, veľa z toho sa počas pandémie pozastavilo, či presunulo do online podoby, čo asi už väčšina z nás veľmi nezvládla, ale určite sa tu dokáže človek poriadne vyžiť, ak má o to záujem. O tom nepochybujem!

Kde študuješ? Aký odbor, na akej fakulte?

Študujem politické vedy na Bratislava International School of Liberal Arts (BISLA). Keďže je to medzinárodná škola, systém tu funguje trochu inak. Prioritne sa všetci špecializujeme na politické vedy s tým, že v druhom ročníku si vyberáme špecializáciu (medzinárodné vzťahy, stredoeurópske štúdie, sociológia, psychológia, bezpečnostné štúdie, atď.)

Aké si mala semináre na gymnáziu?

Spoločenskovedný seminár a geografiu.

Postačili ti na prijímačky, alebo si sa musela nejak navyiac pripravovať?

Oba predmety mi rozšírili všeobecný prehľad, čo mi veľmi pomohlo pri prijímacom pohovore. Uvažovala som však aj nad štúdiom jazykov v kombinácii angličtina/španielčina, a na tieto prijímacie skúšky som sa musela pripravovať osobitne. Hoci som bola úspešne prijatá aj tam, napokon som sa rozhodla pre „Bislu“.

Si spokojná so školou?

So školou som všeobecne spokojná. Je to kvalitné a náročné štúdium, presne také, aké som chcela, hoci nie všetky predmety ma bavia rovnako. Ale tak je to na každej škole, nech už študujete čokoľvek.

Čo by si povedala ľuďom, ktorí chcú ísť na tvoju školu?

Ak vás zaujímajú humanitné vedy a chceli by ste študovať v angličtine, BISLA je skvelá voľba. Ponúka 3-ročný bakalársky program, ktorý vás má pripraviť predovšetkým na magisterské štúdium v zahraničí. Keď vás učia kapacity ako bývalá premiérka Iveta Radičová, sociológ Michal Vašečka a mnohí špičkoví zahraniční profesori, z hodiny sa stáva vskutku zážitok. Najlepšie na tom je, že je to malá škola (cca 15 študentov v ročníku), vďaka čomu sa ku každému študentovi pristupuje individuálne a vzťahy s profesormi sú oveľa osobnejšie. Nie je to však škola, kde sa môžete ulievať. Musíte sa pripravovať z hodiny na hodinu, veľmi veľa čítať, písať, robiť vlastné výskumy a to

Adela Sadloňová

najdôležitejšie – nenechávať si veci na poslednú chvíľu. Inak tým značne utrpí vaše psychické i fyzické zdravie. Nie je to o bifľovaní sa encyklopedických poznatkov, ale hľadani logických súvislostí a konzistentnom prístupe k povinnostiam.

A čo študentský život v meste?

Bratislava za posledné roky celkom opeknela. Hoci som tu pôvodne nikdy nechcela skončiť, mesto sa mi postupne zapáčilo. Pribudlo zelene, doprava funguje celkom spoľahlivo (ak sa práve neprotestuje), taktiež je tu veľa študentských „pajzlov“ ako aj podnikov na vyššej úrovni, moja obľúbená mexická reštaurácia, XY možností na šport, a takto by som mohla pokračovať donekonečna. Z Bratislavy sa postupne stáva moderné európske mesto a život v Starom Meste má svoje čaro. Zbožňujem prechádzky v parkoch a v historickom centre, pri ktorých sa na chvíľu cítim ako bratislavský intelektuál počas 70. rokov. Myslím si, že je to pre mňa vhodná zastávka medzi Senicou a ozajstným veľkomestom, kde budem chcieť dokončiť magisterské štúdium.

Aké ponúka škola mimoškolské aktivity?

Naša škola má systém tzv. Societies – spolkov, ktoré väčšinou vedú sami študenti. Máme napríklad Eco society, ktorá chodí čistiť ulice Bratislavy, Sports society pre športových nadšencov, Hiking society pre milovníkov turistiky, Art society, ktorá navštevuje galérie či divadlá, Culinary society a mnohé ďalšie. Okrem týchto spolkov máme tiež možnosť (resp. povinnosť) stážovať v nejakej vládnej či mimovládnej organizácii. Viem, že zopár ľudí stážovalo v prezidentskej kancelárii, niektorí na cudzineckej polícii, jeden chlapec je teraz v Teach for Slovakia a veľmi populárne sú aj stáže v ľudsko-právnych organizáciách, keďže aj viacerí profesori sa angažujú práve v týchto kruhoch.

MUNI
MED

Jakub Dvorský

Moje meno je Jakub Dvorský, minulý rok som „zmaturoval“ u nás na Sengyme a teraz študujem na **Masarykovej univerzite v Brne**, konkrétne odbor všeobecné lekárstvo na **Lekárskej fakulte** (ľudovo povedané medicínu). Na gympli som mal **semináre Bio/Chem**, ale keď sa na to spätne pozriem, tak Chem/Fyz by niekomu mohlo vyhovovať viac. Prijímačky sa skladajú totižto z testov z biológie, chémie a fyziky. **Z chémie aj biológie mi na prijímačky úplne stačilo to, čo sme mali na seminároch. 3. seminár vo 4. ročníku som mal fyziku pre medikov**, čo mi tiež dosť pomohlo. Prijímačky do Brna sú podľa môjho subjektívneho názoru v celých Čechách najťažšie (robil som 5 prijímačiek na medicínu, takže to mám s čím porovnať). Treba rozumieť viac-menej celému stredoškolskému učivu z biológie, chémie a hlavne fyziky. Ja som sa na prijímačky učil celý rok, a nakoniec sa to vyplatilo. LF MUNI bola moja prvá voľba a zatiaľ to vôbec neľutujem. Z gymnasia sem uchádzači prichádzajú pravidelne každý rok, a tak by som tým budúcim rád odkázal, že ak sem naozaj chcú ísť, tak treba mať disciplínu a vydržať. Učenie na prijímačky je „makačka“, ale to, čo vás čaká na medicíne samotnej je ešte ťažšie. Netreba sa na to však pozeráť pesimisticky, keďže si na to po čase človek zvykne a ani mu to nevadí. Čo sa mesta Brna týka, vytvára atmosféru, ktorá robí zo štúdia na MUNI neuveriteľnú skúsenosť. Mimoškolských aktivít a voľiteľného programu je tu príliš veľa na to, aby sa tu čo i len jediný študent nudil.

taliban

VS

afghanistan

Taliban, ultrakonzer-
vatívna náboženská
skupina datujúca svoj
vznik v Afganistane
približne od roku
1994. Jedná sa o ľudí,
ktorí sa primárne
zaradujú k Paštunom,
čo je jedna zo šty-
roch etnických skupín
v Afganistane žijúca
v horách medzi Paki-
stanom a Afganista-
nom, a ktorej prvot-
né pôsobisko bolo v
juhoaafgánskej pro-
vincii Kandahar.

Taliban, čo po paštúnsky znamená „študenti“, bol v časoch jeho vzniku zložený najmä z roľníkov a mužov študujúcich Islam na náboženských školách, nazývaných aj madrasy. Taliban sa tiež skladal z ľudí, ktorí bojovali počas sovietskej okupácie v 80. rokoch. S prísľubom nastavenia opätovného mieru a bezpečia v septembri roku 1996, po 4 rokoch občianskej vojny, obsadili prívrženci Talibanu Kábul, hlavné mesto Afganistanu, kde zabili prezidenta a vznikol Afganský islamský emirát.

Ich počiatočná popularita spočívala hlavne v úspechu v potláčaní korupcie a priestupkov, no rýchlo klesala po zavedení prísneho dodržiavania práva šaría, čo je náboženské islamské právo. Toto rozhodnutie zasiahlo hlavne ženy, ktoré boli prakticky úplne vylúčené zo spoločnosti. Museli chodiť v celotelových burkách, nesmeli sa na verejnosti pohybovať bez mužského sprievodu, po dovŕšení 10 rokov nemohli študovať, bolo im zakázané pracovať. Taliban zakázal futbal, hudbu, s výnimkou náboženských chorálov, muži si museli nechať narásť brady. Porušenie sa trestalo veľmi prísne. Zlodějom odtínali končatiny, v štadióne Gházi sa vykonávali verejné popravy, ženy, ktoré sa objavili bez sprievodu alebo nevhodne oblečené boli bičované priamo na ulici.

Avšak zmena prišla po jedenástom septembri 2001, po teroristickom útoku na dvojčiky Svetového obchodného centra v New Yorku, ku ktorému sa prihlásilo teroristické hnutie al-Káida na čele s Bin Ládinom, ktorý sa po nástupe Talibanu vrátil do krajiny a nachádzal sa tam v čase, keď sa útoky na USA pripravovali aj uskutočnili.

USA potom od Talibanu žiadali vydanie Bin Ládi-
na a po odmietnutí sa začala invázia amerických
vojsk na krajinu a už prvý decembrový týždeň
režim padol. Avšak Taliban z povrchu zemskeho
nezmizol. Usadili sa v horách medzi Pakistanom
a Afganistanom a odtiaľ postupne začal útočiť na
zahraničné vojská alebo civilistov, pričom tých
bolo odhadom zabitých až okolo 10 000.

Po zvrhnutí Talibanu bol zvolaný takzvaný neformálny parlament na čele s prezidentom, Hamídom Karzajom, ktorý nakoniec vládol až do roku 2014, následne ho nahradil Ašraf Ghání.

Afganistan v tom období zaznamenal drastický vývoj. Napriek vysokej miere korupcie sa v krajine rozvíja kultúra, zdravotníctvo, školstvo. Ženy začali študovať na vysokých školách, dostávali sa na rôzne vysoké pozície, boli z nich sudkyne aj novinárky. Na rozdiel od režimu z obdobia vlády Talibanu Afganistan do veľkej miery prosperoval. Až dokiaľ neprestal.

Po 20-tich rokoch americkej prítomnosti v Afganistane, boli v roku 2020, 29. februára, podpísané zmluvy s Talibanom, v ktorých sa Taliban okrem iného zaviazal, že nebude udržiavať kontakty s teroristickými zoskupeniami, prepustí amerických zajatcov a boli určené tiež rokovania medzi Talibanom a afganskou vládou. Za týchto podmienok sa mali vojská NATO do 14 mesiacov z Afganistanu stiahnuť.

Bidenovská administratíva tento proces urýchlila a tak, symbolicky, 9.11. 2021 posledné vojská opustili Afganistan.

Po podpísaní mierových zmlúv Taliban zmenil taktiku. Namiesto vojenských operácií sa sústredil

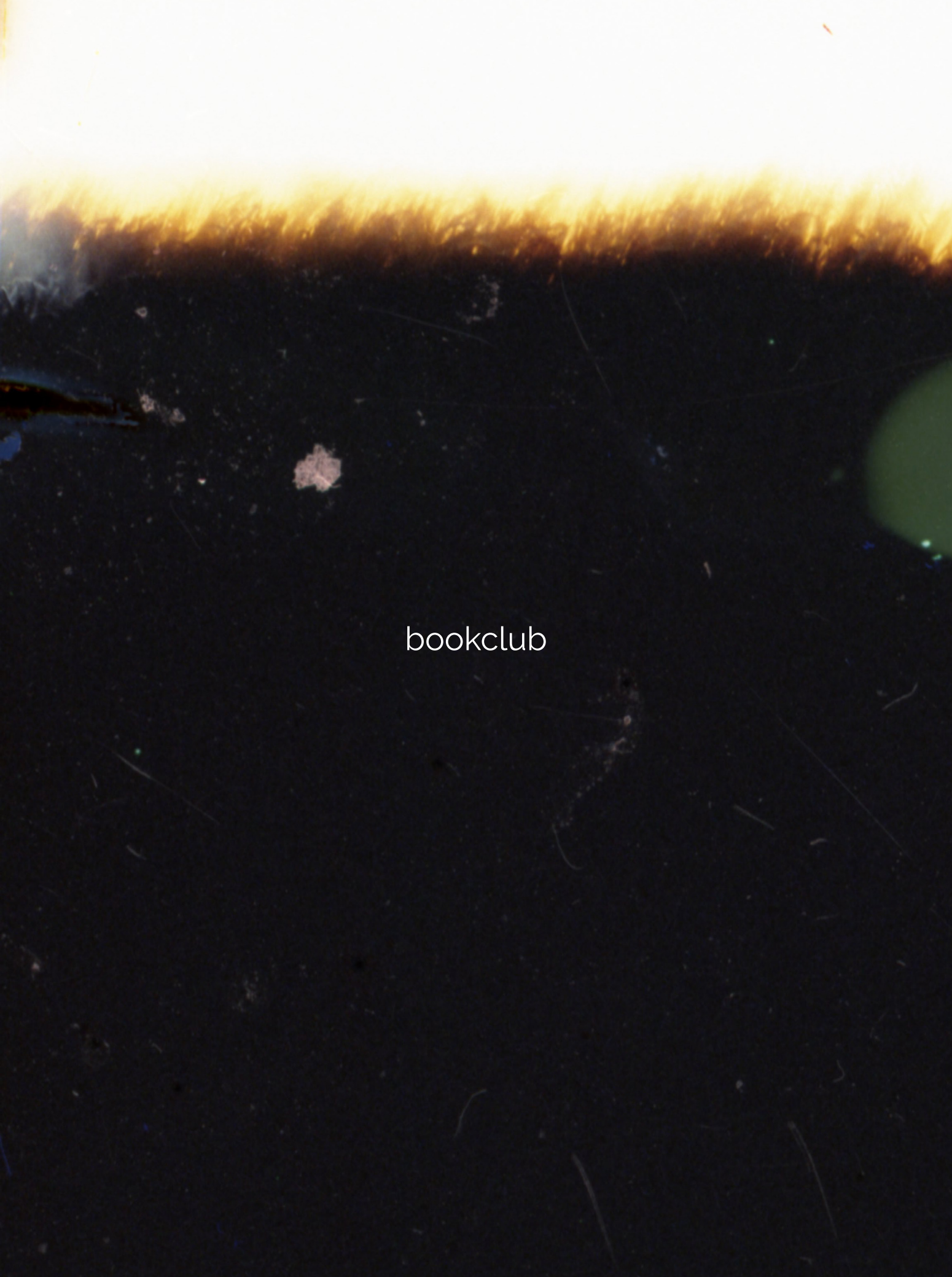
najmä na ciele čistky členov afganskej spoločnosti, pričom cieľmi boli najmä novinári, sudcovia, aktivisti, prípadne ženy vo vyšších pozíciách.

Taliban postupne znova začal obsadzovať územia Afganistanu, pričom už 6. augusta obsadili svoje prvé provinčné hlavné mesto a 15. augusta vchádzali do Kábulu. Napriek tomu, že spojenci sa snažili pripraviť afganské vojsko na obranu územia, mestá často padali bez boja. Či už kvôli tomu, že sa Afganci vzdali, alebo dostali pokyn na ústup, aby sa zabránilo krviprelievaniu.

Vraví sa, že Taliban bude tentokrát umiernenejší. Sľubuje dodržiavanie ľudských práv, práv žien. Chce nastoliť miernejšiu politiku. Krajina je po vojnách už unavená, viaceré oblasti sú závislé od humanitárnej pomoci zvonka. Mnohí občania museli z krajiny v strachu o svoj život odísť, či sa pokúsiť o útek. Pochybujú o umiernení režimu Talibanu. Jeho návrat vyvoláva dojem opätovného vrátenia sa Afganistanu o 20 rokov naspäť.

Hoci existujú prísľuby, lety, ktorými si krajiny odvážali svojich občanov a občanov Afganistanu, ktorí s nimi spolupracovali, boli plné na prasknutie. Situácia si vyžiadala zranených aj mŕtvych. 26. augusta sa v Kábule odohral teroristický útok, ktorý si vyžiadal najmenej 170 ranených, prihlásila sa k nemu teroristická skupina Islamský štát.

29.8. 2021 sa ukončili evakuácie občanov z územia Afganistanu.

bookclub

lucia poláková
petra simonová
natália krištofová
richard jačanin
hana odokienko fodorová

„René – Anasoft litera gymnazistov (@rene_gymnazistov)

je literárna cena, ktorá má podporovať čítanie mladých a ich zorientovanosť v rámci súčasnej slovenskej literatúry.

Udeľujú ju študenti a študentky vybraných stredných škôl raz ročne za najlepšie pôvodné slovenské prozaické literárne dielo. Cenu vyhlasujú Literárne informačné centrum a Anasoft litera.

Prečítajte si recenzie 5 kníh, ktoré tento rok boli zaradené do súťaže René.“

Prípad starej dámy

Nataša Holinová

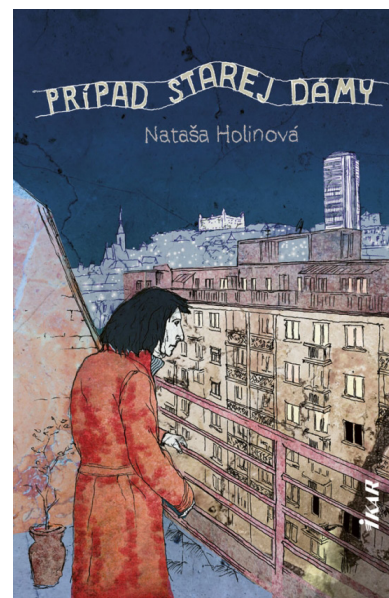
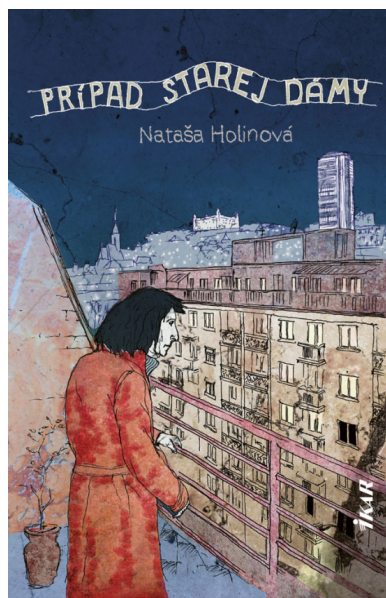
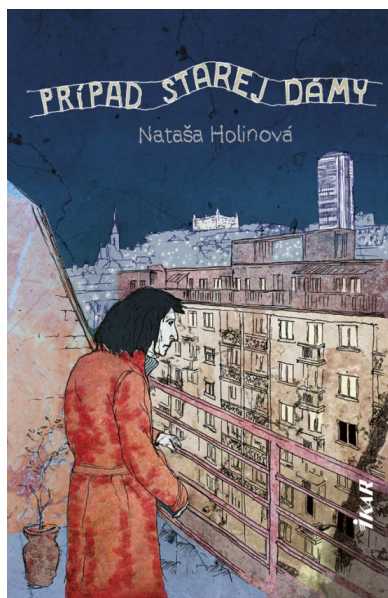
Kniha „Prípad starej dámy“ pojednáva o situácii v slovenskom súdnictve, kde sa každý na každého vyhovára, každý každého kryje a nikto nechce nič riešiť.

Príbeh sa odohráva na fiktívnom bratislavskom sídlisku, pričom sa sústavne striedajú dve dejové línie. Prvá rozpráva príbeh novinára, snažiaceho sa pomôcť starej dáme, doktorke Glasnerovej. Tú vyhodili z bytu a zakázali jej styk s chorou dcérou. Počas svojho snaženia postupne odhaľuje sieť bytovej mafie v Bratislave a skutočnú povahu niektorých súdov.

Druhá línia rozpráva spomienky starej dámy, židovky, ktorá prežila Osvienčim. Spomína na svoju minulosť počas monarchie a vojny.

Autorka, Nataša Holinová, využila ako základ knihy skutočný prípad z Bratislavy, avšak záver je fikciou. Za negatívne považujem používanie vulgarizmov. Ale na druhej strane, pri príbehu, ako je tento, dotvárajú pocit častej beznádeje.

Celkovo bola pre mňa kniha príjemným čitateľským zážitkom. Čitateľ si nielen uvedomuje hrozné podmienky v nacistických táboroch, ale musí sa aj zamyslieť nad vecami, ktoré sú schopné úrady spraviť bezbrannému občanovi.

Naničhodnica

Jana Juráňová

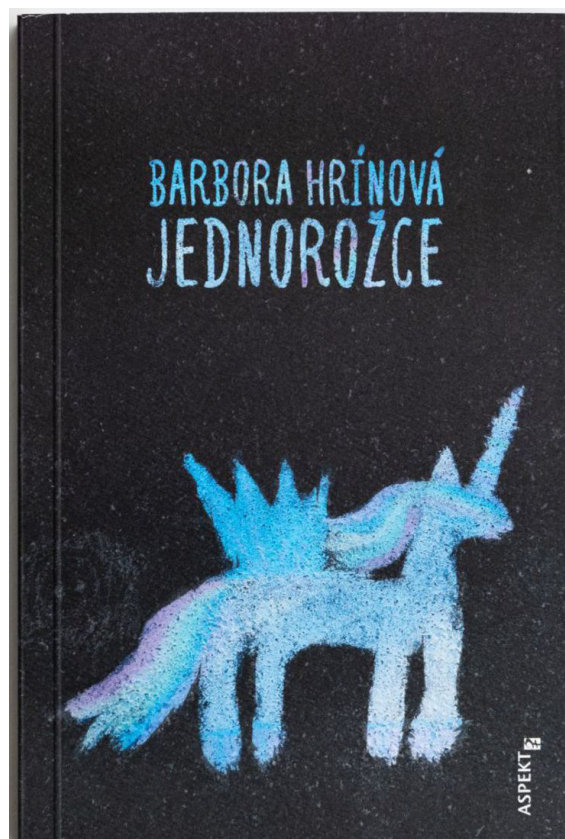
Román začína príbehom osemdesiatničky Ľudmily – viac-menej bezdomovkyne bez príbuzných, ktorá po vianočných sviatkoch tajne prespáva v kumbáli v poliklinike. S jej osudom sa pretnú osudy niekoľkých ďalších postáv, ktoré sú tiež navzájom prepletené

Do života sa jej najskôr zapletie novinár Miloš, ktorý si ju všimne na chodbách polikliniky. Napíše o nej článok – možno sa nájde niekto, kto Ľudmile pomôže. Neskôr ju osloví manželka kresťanského politika Dorotka. Zabezpečí Ľudmile teplé zimné oblečenie a pozve ju na nedeľný obed. Ako posledná do príbehu vstupuje celebrity chirurgička, s potrebou napraviť si reputáciu, Linda. Linda Ľudmile poskytne dočasné bývanie v hoteli a vláči ju so sebou na všelijaké spoločenské akcie. Ľudmila nevie, ako sa má cítiť, ale prežíva.

Vedľajšie postavy žijú celkom obyčajné životy, prechádzajú však rôznymi emocionálnymi skúškami a vnútornými bojmi.

Kniha Naničhodnica opisuje ľudskú povahu z rôznych uhlov pohľadu, číta sa ľahko, je prirodzená, postavy sú autentické a jednoduché.

text PETRA SIMONOVÁ

Jednorožce

Barbora Hrinová

Človek je spoločenský tvor hľadajúci spoločnosť, blízkosť, lásku. Pre každého to znamená niečo iné, formy lásky sú rôzne a každý človek má právo na tú svoju. Kniha rieši „háklivé“ témy, najmä pre našu krajinu, čo je podľa mňa super, pretože takých máme málo. Lgbt+ komunita, asexualita, psychické či fyzické problémy sú zachytené v poviedkach, ktoré sú zasadené v obyčajnom, každodennom svete, a preto pôsobia nenútene, no napriek tomu vo vás rozvíria prúd myšlienok a emócií.

text NATÁLIA KRÍŠTOFOVÁ

Ženy aj muži, zvieratá

Richard Pupala

13 poviedok tejto zbierky ma zasiahlo neskutočne hlboko. Šok, a možno aj zhrozenie z uvedomenia si skutočnosti, že svet funguje aj takto. Takto, ako je opísaný v trinástich poviedkach tejto knižky.

Pupala, v na prvý pohľad absurdných príbehoch, poukazuje na životy žien, mužov, detí a dokazuje nám, že všetci sme stvory, ktoré reagujú pudovo. Ktoré sa v čase nebezpečenstva, i keď sa ich práve bezprostredne netýka, začnú správať ako zvery. Jednoducho tak, ako to príroda sama zariadila. Čítaním postupne zisťujeme, že sú otázky nad morálnosťou občas zbytočné a že život je vo svojej podstate veľmi zvláštny.

Slová o smrti blízkeho, nevera medzi partnermi, mlátenie cudzích detí, opití rodičia, či spomienky na starú lásku. Aj tieto témy možno nájsť v knižke. Kruté, veľakrát až náročné pre čitateľa so slabou povahou. Bohužiaľ, veľa z toho sa deje aj v skutočnosti, len pre bežného človeka sú takéto prípady neviditeľné. Je to niečo, s čím sa ľudia nechvália, je to ich kostlívec v skrini.

Kniha sa mi ako celok veľmi páčila, lebo otvorila dvere ku kontroverzným témam a témam, ktoré je potrebné v spoločnosti riešiť. Čitateľa nabáda sa zamyslieť nad svojím

okolím a správať sa k ľuďom ohľaduplne, pretože nemôžeme vedieť, čím si ten druhý práve prechádza. Možno je to mamička, ktorá je vyčerpaná z bezsenných nocí, alebo to je sestra brata, ktorý práve teraz leží v nemocnici, alebo ste natrafili práve na muža, ktorý odchádza z domu kvôli hádke so svojou priateľkou. Svet je plný nevypovedaných príbehov.

Kniha zaujme už hneď svojím vzhľadom. Vypálené časti na jej prebale sú zaujímavým motívom, ktorý podľa môjho úsudku symbolizuje ranené duše ukrývajúce sa vo vnútri knihy. Kniha šokuje, ale núti čitateľa sa zamyslieť.

„Myslím si, že rodičov, tých dvoch ľudí, ako dieťa nemôžete spoznať. Nie sú to len vaši rodičia, ale aj niečí deti, niečí priatelia alebo niečí milenci. Nie ste pri tom s nimi. Otec sa mi v obývačke, kam sme si sadli, menil pred očami.“ Úryvok z knihy, ku ktorému už netreba nič dodávať. Jednoducho v živote máme všetci viaceré roly, hráme viaceré postavy a asi každý z nás skrýva nejakú temnú stránku, ktorá zostáva pred inými skrytá.

zuzana šmatláková

nič sa nestalo

Nič sa nestalo

Zuzana Šmatláková

„Môžete mi to aj lajknúť,“ povie a v hľadisku nastane šum“ (Šmatláková, 2019, s. 40).

Šmatlákovej nová kniha je akýmsi záznamom divadelného predstavenia – performancie mladej ženy – matky, ktorá podvádza svojho manžela. Paralela s hrdinkou Tolstého románu je teda úplne na mieste. Sama protagonistka sa s ňou stotožňuje a rozpráva na scéne príbeh jej modernej verzie: „Hotová Anna Karenina. (...) Aj keď, táto Anna Karenina by nemusela skákať pod vlak, vysúdila by polovicu kráľovstva, bytu, auta a tretinu Kareninovho platu...“ (s. 68).

Na obálke knihy je fotka surového lososa. Komplementárny kontrast odtieňa tyrkysovej a oranžovej dodáva prebalu pútavosť a vyvoláva otázky. Fotografia Ladislava Pálmaia tu však iste nepristála náhodou. Protagonistka knihy v závere svojej performancie sponchybňuje slobodnú vôľu. Na zdanlivo banálnej situácii – nákup potravín v „Tesco“ – predstavuje autorka „(ne)náhodnosť“ činov protagonistky. „Pomaly sme sa tmolili ku kurčatám, keď mi tam cestu zastala taká jedna babka (...) ...schytila som malú, otočili sme sa a mne napadlo, že si teda radšej spravíme lososa“ (s. 119). Nastoluje otázku, či robíme, to čo robíme náhodne alebo sa skutočne sami rozhodujeme o svojich činoch: „Kúpila som rybu preto, lebo mi babka zastala regál s kurčatom?“ (s. 120). Vystúpenie protagonistky ukončuje spochybnením svojho činu (alebo činu svoje postavy), respektíve zodpovednosti zaň, alibistickým gestom: „Vlastne sa nič také nestalo“ (s. 7). Karenina za svoj „čin“ zaplatila životom. Alebo to nebolo tak? Bola jej samovražda iba vykúpením sa z nekončiaceho trápenia? A povedať si, že za to, čo som urobila, vlastne nemôžem, je lepšia cesta, ako sa utrpiť až na smrť?

Príbeh, ktorý protagonistka stvárnjuje na javisku, pôsobí ako autobiografický, no všetko je preparované striedaním kapitol. Rozprávačom niektorých z nich je druhá postava, muž, o ktorom je príbeh odohrávajúci sa na javisku, bývalý priateľ protagonistky.

V závere je čitateľ trochu zmätený. Všetko to bolo úplne inak? Naopak? Celý príbeh bol fikcia? Alebo išlo iba o klasické Hamletovské divadlo v divadle? Dozvedáme sa, že vo fiktívnom vystúpení si prepožičala protagonistka „príbeh“ svojho expriateľa. To on má ženu a dcéru, to on podvádza. Už pomaly rozumie, prečo ho sem pozvala, no jediné, čo nemôže pochopiť je: „Ako mohla vedieť o mojom bratovi, keď som o ňom nikomu nepovedal – skoro nikomu – na Facebook si nič, ale naozaj takmer nič nedávam?“ (s. 127).

Umenie má často terapeutický rozmer, ktorý je však skôr na príťaž umeleckému vyznaniu diela. Performacia je zrejme tiež akýmsi takýmto psychohygienickým počínom protagonistky, keďže sa tu spomína aj jeho nízka umelecká hodnota („Predstavenie nebolo dotované zo zdrojov na podporu umenia vzhľadom na nepresvedčivú umeleckú kvalitu“ (s. 20)). Autorka textu veľmi dobre vystihla obraz doby. Opísala frapantne mamičky na „materskej“, povrchnosť sociálnych médií, závislosť od mobilov, poznačenosť traumatickými udalosťami z detstva, klamstvo, neveru, povrchnosť a zároveň hĺbku „standupov“ a najmä nezrozumiteľnosť emócií, nemožnosť skutočnej komunikácie vo svete ovládnutom elektronickou komunikáciou a fakt, že všetci občas „hráme divadlo“, mnohí aj sami pred sebou.

A čo Karenina? Pod vlak sa mal možno hodiť Karenin či Vronský, to by azda vyriešilo jej situáciu.

